

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ : ΚΕΦΑΛΑΙΑ 1 & 2

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

α. Πανελλήνιον

Η ύπαρξη των πρώτων κομμάτων ήταν το 1828 πλέον δεδομένη. Αυτό άλλωστε φαίνεται και από την κίνηση του Καποδίστρια να επανδρώσει ένα συμβουλευτικό όργανο, το «Πανελλήνιον», με αντιπροσώπους και των τριών παρατάξεων, προκειμένου να εξασφαλιστεί εσωτερική ειρήνη.

β. αρχή της δεδηλωμένης

Η αρχή της δεδηλωμένης ψηφίστηκε το 1875. Η ιδέα ανήκε στον νέο τότε πολιτικό Χαρίλαο Τρικούπη, ο οποίος υποστήριξε δημόσια ότι μόνη λύση στο πρόβλημα της πολιτικής αστάθειας ήταν η συγκρότηση δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, σύμφωνα με το πρότυπο της Αγγλίας. Για να καταστεί αυτό δυνατόν, έπρεπε ο βασιλιάς να αναθέτει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μόνο σε πολιτικό ο οποίος σαφώς είχε τη «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτό θα στερούσε από τα κόμματα μειοψηφίας τη δυνατότητα να σχηματίζουν κυβέρνηση, θα τα ωθούσε σε συνένωση με τα μεγάλα και θα είχε ως αποτέλεσμα σταθερότερες κυβερνήσεις πλειοψηφίας. Ο βασιλιάς, υπό την πίεση της αντιπολίτευσης και του επαναστατικού αναβρασμού του λαού, υιοθέτησε τελικά την άποψη του Τρικούπη, η οποία αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου.

γ. Πεδινοί

Στο πλαίσιο της εθνοσυνέλευσης του 1862-1864 συγκροτήθηκαν οι πυρήνες των δύο μεγάλων παρατάξεων, των πεδινών και των ορεινών, όπως ονομάστηκαν. Οι πεδινοί είχαν ως ηγέτη τον Δημήτριο Βούλγαρη, ο οποίος υπονόμει τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Με παρεμβάσεις στο στρατό επιχείρησε τη δημιουργία σώματος «πραιτωριανών» για να εξασφαλίσει την παραμονή του στην εξουσία. Εμπόδιο στις επιδιώξεις του στάθηκαν πολιτικές

ομάδες και θεσμοί. Ο Βούλγαρης έβρισκε οπαδούς ανάμεσα σ' εκείνους που είχαν διοριστεί παράνομα στο στρατό ή στο δημόσιο, και φοβούνταν μη χάσουν τη θέση τους σε περίπτωση επικράτησης συνθηκών κοινοβουλευτικής νομιμότητας, σε άνεργους πτυχιούχους και στους μικροκαλλιεργητές.

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

α. Το 1844 ο Μαυροκορδάτος διατύπωσε στην Εθνοσυνέλευση τη «Μεγάλη Ιδέα». **ΛΑΘΟΣ**

β. Χαρακτηριστικό του γαλλικού κόμματος ήταν η άκρως συντηρητική στάση σε όλες τις επιλογές του. **ΛΑΘΟΣ**

γ. Οι «εθνικές γαίες» περιήλθαν στην κυριότητα του ελληνικού κράτους «επαναστατικώ δικαίω». **ΣΩΣΤΟ**

δ. Η Γενική Συνομοσπονδία Ελλάδος (ΓΣΕΕ) ιδρύθηκε προς το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. **ΛΑΘΟΣ**

ε. Η Τράπεζα της Ελλάδος ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1928. **ΣΩΣΤΟ**

ΘΕΜΑ Β1

Ποιοι λόγοι οδηγούν το 19ο αιώνα στην εμφάνιση εργατικών ενώσεων και σοσιαλιστικών ομάδων στο δυτικό κόσμο; Γιατί στην Ελλάδα οι εργατικές ενώσεις και οι σοσιαλιστικές ομάδες δεν είχαν αρχικά παρά μικρή επιρροή;

Σχολικό βιβλίο σελ. 46 [Οι διαφορές του αγροτικού προβλήματος...ταξικό περιεχόμενο]

ΘΕΜΑ Β2

Ποια κόμματα συγκροτήθηκαν στη Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους και πώς εξελίχθηκε ο ανταγωνισμός μεταξύ τους;

Σχολικό βιβλίο σελ.62-63 [Στη Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους...Γ' Εθνοσυνέλευση]

ΘΕΜΑ Γ1 (Απαντημένο από ΙΕΠ)

Γ1. Αντλώντας πληροφορίες από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

α. στην ενίσχυση των τάσεων του πολυτεμαχισμού των εθνικών γαιών σε μικρές και μεσαίες ιδιοκτησίες και στις συνέπειές του (μονάδες 12)

β. στην υλοποίηση της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1870/1871 και στη σημασία της. (μονάδες 12)

Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής (ΚΕΙΜΕΝΟ Α), να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

- «Το ελληνικό κράτος... ετήρησε πάντα μια καθαρώς δύσπιστη και εχθρική στάση απέναντι της μεγάλης γαιοκτησίας και του αγροτικού καπιταλισμού εν γένει».
- «το Κράτος ευνόησε πάντα την κοινωνική ενσωμάτωση της γεωργίας, δια μέσου του προνομιούχου χώρου της αγοράς, επί τη βάσει της μικρής οικογενειακής επιχείρησης και ιδιοκτησίας».

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Από την αγροτική οικονομία στην αστικοποίηση, Β. Η Ελληνική Οικονομία κατά το 19ο αιώνα, 3. Η διανομή των εθνικών κτημάτων] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από τα αποσπάσματα:

- «[...]Γενικότερα όμως, οι τάσεις... στις προθέσεις των πλουσίων[...]».
(ενίσχυση τάσεων πολυτεμαχισμού)
- «[...]γεγονός που άμβλυne τις αντιθέσεις... κατά την προεπαναστατική περίοδο[...]» (συνέπειες)

Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που αφενός να παρουσιάζει την ενίσχυση των τάσεων του πολυτεμαχισμού των εθνικών γαιών σε μικρές και μεσαίες ιδιοκτησίες που οφειλόταν στην έλλειψη μεγάλων κεφαλαίων και στην τάση απόκτησης ακίνητης περιουσίας στις πόλεις και ιδιαίτερα στην Αθήνα και αφετέρου να επισημαίνει τις συνέπειές του πολυτεμαχισμού σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο.

β. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική ανάγνωση της ιστορικής πηγής (ΚΕΙΜΕΝΟ Β), να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

Ως προς το πρώτο σκέλος του ερωτήματος (υλοποίηση αγροτικής μεταρρύθμισης):

- «Τελικά το Μάρτιο του 1871, ο Κουμουνδούρος, με υπουργό το Σωτηρόπουλο, πέτυχε την ψήφιση νόμου με αποτέλεσμα να διανεμηθούν 2.650.000 στρέμματα σε 357.217 κλήρους με αγοραία αξία 90.000.000 δρχ.»
- «το μεγαλύτερο μέρος των Ελλήνων χωρικών της εποχής εκείνης αποκαταστάθηκαν ως ιδιοκτήτες στη γη που καλλιεργούσαν»
- «Οι μικροί ιδιοκτήτες καλλιεργητές επιδόθηκαν... στις πιο κερδοφόρες καλλιέργειες και ιδιαίτερα σε εκείνες που προορίζονταν για εξαγωγή.»

Ως προς το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος (σημασία):

- «Οι αγαθές για την οικονομία επιπτώσεις υπήρξαν άμεσες. Από την μια πλευρά παρατηρήθηκε ραγδαία εισροή ξένου συναλλάγματος και από την άλλη τα έσοδα του Δημοσίου από τους τελωνειακούς δασμούς εξαγωγής πολλαπλασιάσθηκαν.»
- «Παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που σημειώθηκαν στον αγροτικό τομέα στη δεκαετία αυτή, η γεωργία θα συνεχίσει ακόμα για καιρό να υποφέρει από βασικές ελλείψεις.»

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου [Από την αγροτική οικονομία στην αστικοποίηση, Β. Η Ελληνική Οικονομία κατά το 19ο αιώνα, 3. Η διανομή των εθνικών κτημάτων] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από τα αποσπάσματα:

- «[...]Από το 1870 ως το 1911... για καλλιέργεια δημητριακών[...].» (υλοποίηση)
- «[...]Επρόκειτο όμως για μια σημαντική διανομή... της εθνικής αυτής ιδιοκτησίας[...].» (σημασία) Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που να αναφέρεται στην υλοποίηση της μεταρρύθμισης του 1870/1871 και να αναδεικνύει τη σημασία που αυτή είχε για την ελληνική οικονομία.

ΘΕΜΑ Δ1 (Απαντημένο από ΙΕΠ)

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται:

α. να παρουσιάσετε την πολιτική που εφάρμοσε ο Ιωάννης Κωλέττης κατά την περίοδο της πρωθυπουργίας του (μονάδες 12)

β. να αναφερθείτε στη συγκρότηση της πολιτικής παράταξης των Ορεινών και να επισημάνετε τους πολιτικούς της στόχους και τις κοινωνικές ομάδες στις οποίες απευθύνονταν. (μονάδες 13)

Οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται, μέσω των ερωτημάτων, σε μια κριτική προσέγγιση των πηγών και στη διατύπωση του δικού τους ιστορικά τεκμηριωμένου λόγου.

α. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική μελέτη της ιστορικής πηγής (ΚΕΙΜΕΝΟ Α), να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες:

- «ο Κωλέττης δείχτηκε υπερβολικά συγκεντρωτικός όταν πήρε την εξουσία κι ενθάρρυνε τις επεμβάσεις του στέμματος στην πολιτική ζωή»
- «Η πραγματική εσωτερική πολιτική του συνίστατο στη «διάθεση των κρατικών εσόδων για λογαριασμό των φίλων του», χωρίς κανένα σοβαρό μέτρο για τη διοργάνωση και οικονομική ανάπτυξη της χώρας»
- «Η «Μεγάλη Ιδέα» του έδινε το πρόσχημα... η εδαφική εξάπλωση του βασιλείου, ο δρόμος προς την Κωνσταντινούπολη και η κυριαρχία στην Ανατολή»
- «ο τύπος του τυχοδιώκτη πολιτικού, που εισήγαγε όσο κανείς άλλος τη διαφθορά στην άσκηση της εξουσίας.»
- «Η δράση των οπλισμένων συμμοριών στα ελληνοτουρκικά σύνορα και η δραστηριότητα των «μυστικών εταιρειών» συνιστούν την «εθνική» πολιτική της Ελλάδας του Κωλέττη»

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού εγχειριδίου [Η διαμόρφωση και λειτουργία των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα, Β. Χειραφέτηση και Αναμόρφωση, 2. Η παρακμή των «ξενικών» κομμάτων κατά την περίοδο της συνταγματικής μοναρχίας] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από το απόσπασμα:

- «[...]Ο Κωλέττης, ως αρχηγός του γαλλικού κόμματος... ένα είδος κοινοβουλευτικής δικτατορίας[...]». Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που θα αναφέρεται στη συγκεντρωτική, αυταρχική και αντικοινοβουλευτική πολιτική, καθώς και στις πρακτικές βίας και παραβίασης του συντάγματος που ο Ιωάννης Κωλέττης εφάρμοσε κατά την περίοδο της πρωθυπουργίας του.

β. Για την απάντηση στο ερώτημα οι μαθητές/-τριες αναμένεται, μέσα από την κριτική μελέτη της ιστορικής πηγής (ΚΕΙΜΕΝΟ Β), να αξιοποιήσουν τις κατάλληλες πληροφορίες: Ως προς το πρώτο σκέλος του ερωτήματος (συγκρότηση πολιτικής παράταξης):

- «Ήταν, πρώτον, η ομάδα βουλευτών περί τον Δημήτριο Γρίβα»
- «Μια άλλη ομάδα είχε ηγέτη τον εθνικό ήρωα του πολέμου της ανεξαρτησίας Κωνσταντίνο Κανάρη» Ως προς το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος (πολιτικοί στόχοι):
- ο πατέρας του οποίου, Θεόδωρος, είχε ηγηθεί της επανάστασης στην ιδιαίτερη πατρίδα του, την Ακαρνανία, κρατώντας σαφείς αποστάσεις από την κυβέρνηση των Αθηνών, και ήθελε προφανώς να επιβάλλει την αποκέντρωση του κράτους»
- «Ο γιος του ακολούθησε μετριοπαθή γραμμή» Ως προς το τρίτο σκέλος του ερωτήματος (ομάδες στις οποίες απευθύνονταν):
- «[...] μέτρα που θα ευνοούσαν τους αγρότες»
- «Οι Ορεινοί βρήκαν υποστήριξη από τους караβοκύρηδες, στις δραστηριότητες των οποίων έβλεπαν τις προϋποθέσεις για τη μελλοντική ευημερία της χώρας, για τις ειρηνικές, πολιτισμικές της κατακτήσεις»

Από την ιστορική αφήγηση του σχολικού εγχειριδίου [Ενότητα Β, Η Διαμόρφωση και λειτουργία των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα, Β. Χειραφέτηση και Αναμόρφωση, 4. Η Εθνοσυνέλευση του 1862-1864] μπορούν να αξιοποιηθούν πληροφορίες από τα αποσπάσματα:

- «[...]Μέσα στην εθνοσυνέλευση συγκροτήθηκαν οι πυρήνες των δύο μεγάλων παρατάξεων, των πεδινών και των ορεινών, όπως ονομάστηκαν.»
- «[...]Οι ορεινοί απαρτίστηκαν από διάφορες ομάδες... των εμπόρων και των πλοιοκτητών[...]. Μέσα από τη συνδυαστική προσέγγιση ιστορικής πηγής και ιστορικής αφήγησης αναμένεται να δομηθεί ένα συνθετικό κείμενο που θα αναφέρεται στη συγκρότηση της παράταξης των ορεινών και θα παρουσιάζει τους στόχους και το οικονομικοκοινωνικό προφίλ των κοινωνικών ομάδων στις οποίες απευθύνονταν.